

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยผสมผสานแนวคิดการใช้วิจัยเป็นฐานประกอบกลุ่มร่วมมือ
วิชาประวัติศาสตร์ เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการนำตนเองในการเรียนรู้
และการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

Developing a Learning Activity Combined Between Research-based Learning with
Cooperative Learning Approach, for History Content Strand, to Promote Self-directed
Learning and Critical Thinking of Matthayomsuksa 3 Students

เคียงขวัญ ดงภักดี¹

ฉลอง พันธจันทร์²

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีความมุ่งหมาย 1) เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยผสมผสานแนวคิด การวิจัยเป็นฐานประกอบกลุ่มร่วมมือ วิชาประวัติศาสตร์ เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการนำตนเองในการเรียนรู้และการคิดอย่างมี
วิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 2) เพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยผสมผสานแนวคิดการวิจัย
เป็นฐานประกอบกลุ่มร่วมมือ วิชาประวัติศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้แก่ (2.1) ศึกษา
ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้โดยผสมผสานแนวคิดการวิจัยเป็นฐานประกอบกลุ่มร่วมมือ วิชาประวัติศาสตร์
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 (2.2) เปรียบเทียบคุณลักษณะการนำตนเองในการเรียนรู้
ของนักเรียน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยผสมผสานแนวคิดการวิจัยเป็นฐานประกอบกลุ่มร่วมมือ ระหว่างก่อนเรียน
และหลังเรียน (2.3) เปรียบเทียบการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ โดยผสม
ผสานแนวคิดการวิจัยเป็นฐานประกอบกลุ่มร่วมมือ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน กลุ่มเป้าหมายที่ให้ข้อมูลด้าน
การจัดการเรียนรู้ วิชาประวัติศาสตร์ ได้แก่ ครูผู้สอนรายวิชา ประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 2 คน
และนักเรียนกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถามข้อมูลพื้นฐาน จำนวน 112 คน จาก โรงเรียนชุมชนหนองหิน
และโรงเรียนบ้านโนนปอแดง และกลุ่มตัวอย่างนักเรียนในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนบ้านโนนปอแดง
จำนวน 29 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ระยะที่ 1 ได้แก่ 1) แบบสอบถามนักเรียน
เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาประวัติศาสตร์แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ
2) แบบสัมภาษณ์ครูและนักเรียน 3) แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียนในชั้นเรียน และระยะที่ 2 ได้แก่
1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยผสมผสานแนวคิดวิจัยเป็นฐานประกอบกลุ่มร่วมมือ วิชาประวัติศาสตร์ จำนวน 8 แผน
รวมเวลา 16 ชั่วโมง มีคุณภาพอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบปรนัย
ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 25 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .28 ถึง .63 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .79
และข้อสอบอัตนัย จำนวน 1 ข้อ 3) แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ จำนวน 25 ข้อ
แบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 25 ข้อ ได้ค่าความยากตั้งแต่ .31 ถึง .71 ค่าอำนาจจำแนก
ตั้งแต่ .37 ถึง .69 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .87 และ 4) คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สถิติที่ใช้ใน

¹ หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานโดยใช้ t-test (Dependent Samples)

ผลการวิจัย พบว่า

1. การพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยผสมผสานแนวคิดวิจัยเป็นฐานประกอบกลุ่มร่วมมือ วิชาประวัติศาสตร์ เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการนำตนเองในการเรียนรู้และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขึ้นเผชิญสถานการณ์ และเหตุการณ์ในบทเรียน 2) ขึ้นวิเคราะห์ความเชื่อด้วยประสบการณ์พื้นฐาน 3) ขึ้นอ้างอิงและเสนอข้อโต้แย้ง 4) ขึ้นยอมรับและลงความเห็นในความเชื่อ 5) ขึ้นสรุปและนำไปใช้ ซึ่งผลการประเมินคุณภาพและความเหมาะสม ของแผนโดยผู้เชี่ยวชาญ มีค่าเฉลี่ยรายแผนตั้งแต่ 4.45–4.68 และค่าเฉลี่ยโดยรวม เท่ากับ 4.54

2. ผลการจัดการเรียนรู้โดยผสมผสานแนวคิดการวิจัยเป็นฐานประกอบกลุ่มร่วมมือ วิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปรากฏผลดังนี้

2.1 ประสิทธิภาพสำหรับการจัดการเรียนรู้โดยผสมผสานแนวคิดการวิจัยเป็นฐานประกอบ กลุ่มร่วมมือ วิชาประวัติศาสตร์ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.01/84.65 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 75/75 ที่กำหนดไว้

2.2 ผลการเปรียบเทียบนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดย ผสมผสานแนวคิดการวิจัยเป็นฐานประกอบกลุ่มร่วมมือ วิชาประวัติศาสตร์ มีการนำตนเองในการเรียนรู้หลังเรียน ($\bar{X} = 67.04$) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X} = 54.49$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 11.94^*$)

2.3 ผลการเปรียบเทียบนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยผสม ผสมผสานแนวคิดการวิจัยเป็นฐานประกอบกลุ่มร่วมมือ วิชาประวัติศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ยความสามารถด้านการคิดอย่างมี วิจารณญาณหลังเรียน ($\bar{X} = 33.87$) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X} = 27.66$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 9.64^*$)

คำสำคัญ : วิจัยเป็นฐาน, การเรียนรู้, วิจารณญาณ

Abstract

The purpose of this research were : 1) to develop learning management combined between Research-Based Learning with Cooperative Learning Approach, for History content strand, to promote self-directed learning and critical thinking of Matthayomsuksa 3 students, 2) to study the effects of learning management combined between Research-Based Learning with Cooperative Learning Approach, for History content strand, of Matthayomsuksa 3 students, which were comprised of : 2.1) to study for the efficiency of learning management combined between Research-Based Learning with Cooperative Learning Approach, for History content strand, with the required establishment of 75/75, 2.2) to compare self-directed learning of the students before and after learning with activity combined between Research-Based Learning and Cooperative Learning Approach, 2.3) to compare critical thinking of the students before and after learning with activity combined between Research-Based Learning and Cooperative Learning Approach. The target participants who given the concerned information

about learning management in history content were consisted of 2 teachers, and the samples of 112 students for replying questionnaire from Ban Nonghin school and Ban Nonpodaeng school. Whereas, the samples for using learning management combined between Research-Based Learning and Cooperative Learning Approach were 29 students of Ban Nonpodaeng school, who obtained using cluster random sampling technique. The research instruments were comprised of : 1) questionnaire for the students about current state of leaning management in history content, 2) observing form for the classroom learning management, 3) interviewing forms for teachers and students about the state of problems and needs of learning management, 4) plans for learning management combined between Research-Based Learning and Cooperative Learning Approach for history content, for 8 plans with 16 hours, 5) learning achievement test with 25 item of multiple choices and 1 item of subjective test, 6) critical thinking test with 25 item of multiple choices, and 7) handbook for learning management. The statistics used for analyzing data were percentage, mean, standard deviation, and t-test (Dependent sample) was employed for testing hypotheses.

The research findings were as follows:

1. The results of developing for learning management combined Between Research-Based Learning and Cooperative Learning Approach for history content, to enhance self-directed learning and critical thinking of students were consisted of 5 steps as the following : 1) Confronting with learning situations, 2) Analyzing of belief with pre-experiences, 3) Inference and giving argument, 4) Accepting and judging in belief, 5) Concluding and implementing of knowledge. Which, showed quality and appropriateness score, that judged by concerned experts were 4.45-4.68 for each plan, and was 4.54 for overall of plans.

2. The effects of learning management combined between Research-Based Learning and Cooperative Learning Approach for history content for Mathayomsuksa 3 students were as :

2.1 Learning management combined between Research-Based Learning and Cooperative Learning Approach for history content in Mathayomsuksa 3 level had the efficiency of 82.01/84.65, which was higher than the establishment criterion of 75/75.

2.2 The students who provided of learning management combined between Research-Based Learning and Cooperative Learning Approach for history content showed higher of self-directed learning at after than before learning at the .05 level of significance.

2.3 The students who provided of learning management combined between Research-Based Learning and Cooperative Learning Approach for history content showed higher of critical thinking at after than before learning at the .05 level of significance.

Keywords : Cooperative, Learning, Critical Thinking

บทนำ

การจัดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ประวัติศาสตร์นั้นยังคงเป็นวิชาที่มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับคนไทย เพราะเป็นวิชาที่เราต้องรู้ถึงอดีต เพื่อที่จะทำอนาคตให้ดีกว่าที่ผ่านมา แต่การจัดกระบวนการเรียนรู้ในรายวิชานี้ ยังคงประสบปัญหาสำคัญอยู่หลายประการ โดยเฉพาะไม่ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาการคิด และความสามารถ ในการค้นหาความรู้อย่างเป็นระบบตามแนวทางการวิจัยเป็นฐานเท่าที่ควร ซึ่งเป็นกลวิธีที่จำเป็นต่อการนำมาใช้ ในชีวิตจริง รวมทั้งยังขาดการรับรู้ข้อมูลอย่างมีเหตุผลในสถานการณ์ต่าง ๆ รวมทั้งยังขาดประสบการณ์ในการค้นคว้า ความจริงรอบตัว ผู้เรียนมักรอคำตอบจากครูผู้สอน ซึ่งผู้เรียนไม่ได้แสดงออกทางความคิด หรือมีการเรียนรู้ ด้วยตนเองซึ่งการเรียนรู้นั้นจำเป็นต้องอาศัยคุณลักษณะหลายอย่างในการสืบค้นข้อมูล แสวงหาความรู้ เรียนรู้ จากประสบการณ์จริง มีความสามารถในการตีความ วิเคราะห์ข้อมูลหลักฐานและอธิบายนัยสำคัญของเหตุการณ์ ที่เกิดขึ้นตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน (พิภพ สินธุพงษ์ 2546 : 23) ปัจจัยสำคัญอีกอย่างหนึ่งของการจัดการเรียนรู้ ประวัติศาสตร์ให้ประสบผลสำเร็จได้นั้น ควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เชื่อมโยงกับปัจจุบัน เน้นเนื้อหาที่อยู่ใกล้ตัว ผู้เรียน สอดแทรกสิ่งรอบตัวผู้เรียนกับบทเรียน ครูโดยส่วนใหญ่จะเน้นการถ่ายทอดเนื้อหาสาระเฉพาะในห้องเรียน ยังไม่มุ่งเน้นพัฒนาศักยภาพผู้เรียน ทักษะด้านการทำงานกลุ่ม การคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะ การแก้ปัญหาและการวางแผนงาน ขาดการสนับสนุนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียน ส่งผลทำให้ผู้เรียน มีความรู้แต่ยังขาดทักษะด้านระบบการทำงานที่มีคุณภาพตามที่ต้องการ (วิชัย วงษ์ใหญ่ 2543 : 2) ผู้เรียนมีเจตคติ ที่ไม่ดีต่อการเรียน เห็นว่าการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ เป็นเรื่องน่าเบื่อ ไม่น่าสนใจ แต่ที่จริงแล้วการเรียนวิชา ประวัติศาสตร์เป็นเนื้อหาที่ค่อยข้างยากซับซ้อน ต้องใช้การคิดวิเคราะห์ ใช้วิจารณญาณ และการตัดสินใจ ซึ่งผู้สอน จำเป็นต้องรู้จักเลือกกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ และวิธีการจัดการเรียนรู้ที่น่าสนใจ เพื่อให้ผู้เรียนเกิด ความสนใจในบทเรียนมากขึ้น

จากรายงานผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียน บ้านโนนโป่งแดง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดเลย ปีการศึกษา 2556 พบว่า สาระที่มีผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่าที่กำหนดและ ควรได้รับการปรับปรุงคือ สาระประวัติศาสตร์ ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนด ผู้วิจัยในฐานะผู้รับผิดชอบ การจัดการเรียนรู้ จึงเห็นว่าในบริบทการเรียนรายวิชาในกลุ่มสาระนี้ ต้องการสนับสนุนให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ตามขอบข่ายเนื้อหาวิชา มีความสามารถด้านการคิด ด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ โดยกระตุ้นและเปิด โอกาสให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งในกรอบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของหลักสูตร ต้องการให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ให้บรรลุผล เพื่อขั้นทำให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง ในทุกโอกาส ประกอบกับการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นการคิดในระดับสูงและเป็นทักษะที่มีความสำคัญต่อ การดำรงชีวิตในสังคม เป็นวิธีการแก้ปัญหาผลสัมฤทธิ์ที่ต่ำกว่าเกณฑ์ในเบื้องต้น ผู้เรียนจำเป็นต้องอาศัยความรู้ ในการรวบรวมข้อมูลจากประสบการณ์ แล้วนำมาจัดระบบเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาผลการเรียน ผู้วิจัยจึงสนใจ นำแนวคิดการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดแบบวิจัยเป็นฐาน และการเรียนรู้ด้วยกลุ่มร่วมมือ ซึ่งเป็นแนวทาง การจัดการเรียนรู้ที่มีคุณค่าในลักษณะของกระบวนการแก้ปัญหา การหาคำตอบของคำถาม การสร้างองค์ความรู้ใหม่ การประยุกต์ใช้และการตรวจสอบทฤษฎี ดังเช่น ศิริชัย กาญจนวาสี (2537 : 28) ได้อธิบายความหมายการวิจัย ไว้ว่า เป็นกระบวนการสร้างและการพัฒนา หรือการค้นหาคำเท็จจริงหรือความรู้ใหม่อย่างมีระบบ โดยวิธีการ ที่เชื่อถือได้ ขณะที่การจัดการเรียนแบบกลุ่มร่วมมือ เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่ส่งผลต่อคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียน แต่ยังมีเหตุผลที่จะนำผู้เรียนแต่ละคนไปสู่ความสำเร็จด้วยความมุ่งมั่นแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับ (อรนุช ภูมิเหล่าแจ้ง 2557 : 44) ที่ได้กล่าวถึงประโยชน์ในการจัดการเรียนรู้แบบนี้ไว้ว่า 1) ผู้เรียนได้ประสบการณ์ตรงที่สอดคล้อง กับชีวิต และ 2) ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจนค้นพบความสามารถ ความถนัดและวิธีการเรียนรู้เกิดขึ้นด้วยตนเอง จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะเป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้สาระวิชาประวัติศาสตร์ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เห็นว่านักเรียนระดับชั้นดังกล่าวยังประสบปัญหาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ที่มีความเชื่อมโยงกับคุณลักษณะการนำตนเองในการเรียนรู้ และความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ที่เป็นปัจจัยสำคัญสนับสนุนให้ผู้เรียนเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ประสบผลสำเร็จ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะดำเนินการพัฒนาคุณลักษณะการนำตนเองในการเรียนรู้ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ รวมทั้งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนให้บรรลุผลและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ผ่านกระบวนการวิจัยและพัฒนา (R & D) โดยประยุกต์แนวคิดการวิจัยเป็นฐานประกอบการเรียนรู้ด้วยกลุ่มร่วมมือ มาออกแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้บรรลุผลการวิจัยที่ปรากฏจากการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ สามารถนำผลไปปรับใช้การจัดการเรียนรู้ในส่วนที่เกี่ยวข้อง ให้ประสบผลสำเร็จ รวมทั้งเป็นข้อเสนอแนะสำหรับผู้สนใจนำแนวคิดและผลการวิจัย ไปดำเนินการวิจัยค้นคว้าเพิ่มเติมและประยุกต์ใช้ในสถานการณ์การเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยผสมผสานแนวคิดการวิจัยเป็นฐานประกอบกลุ่มร่วมมือ วิชาประวัติศาสตร์ เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการนำตนเองในการเรียนรู้และการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
2. เพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยผสมผสานแนวคิดการวิจัยเป็นฐานประกอบกลุ่มร่วมมือ วิชาประวัติศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ดังนี้
 - 2.1 ศึกษาประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้โดยผสมผสานแนวคิดการวิจัยเป็นฐานประกอบกลุ่มร่วมมือ วิชาประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามเกณฑ์ 75/75
 - 2.2 เปรียบเทียบคุณลักษณะการนำตนเองในการเรียนรู้ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยผสมผสานแนวคิดการวิจัยเป็นฐานประกอบกลุ่มร่วมมือ วิชาประวัติศาสตร์ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน
 - 2.3 เปรียบเทียบ การคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยผสมผสานแนวคิดการวิจัยเป็นฐานประกอบกลุ่มร่วมมือ วิชาประวัติศาสตร์ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านโนนโปแดง และโรงเรียนชุมชนบ้านหนองหิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ปีการศึกษา 2557 รวม 150 คน จาก 4 ห้องเรียน ซึ่งแต่ละห้องได้จัดชั้นเรียนแบบคละความรู้ความสามารถ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้สำหรับการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ ในชั้นเรียนที่น่าสนใจและที่เป็นอุปสรรคปัญหาในการเรียนหรือยังไม่น่าสนใจของผู้เรียน รวมทั้งความคิดเห็นด้านกิจกรรมการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ และผลการเรียนด้านความรู้ความสามารถในวิชาประวัติศาสตร์ ที่ต้องการให้ครูนำมาจัดให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียน จำนวน 3 ห้อง จากโรงเรียน 2 โรงเรียน รวมนักเรียน 112 คน จากการสุ่มแบบกลุ่ม

กลุ่มเป้าหมายนักเรียนที่ใช้สังเกตพฤติกรรมการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ ในชั้นเรียน จำนวน 2 ห้อง โรงเรียนละ 1 ห้อง รวมนักเรียน 78 คน

ตัวแปรที่ศึกษา 1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การจัดการเรียนรู้โดยผสมผสานแนวคิดการวิจัยเป็นฐานประกอบกลุ่มร่วมมือ 2. ตัวแปรตาม ได้แก่ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และคุณลักษณะการนำตนเองในการเรียนรู้

กรอบแนวคิดการวิจัย

1. การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เรียนด้วยการพัฒนาคุณลักษณะการนำตนเองในการเรียนรู้และการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยผสานแนวคิดการวิจัยเป็นฐานประกอบกลุ่มร่วมมือวิชาประวัติศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อสร้างเสริมคุณลักษณะการนำตนเองในการเรียนรู้ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนให้ได้เรียนรู้ตามความสนใจ ความถนัดและพัฒนาการของตนเอง

2. การพัฒนาและแก้ปัญหาการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพเป็นประโยชน์ สำหรับครูผู้สอน กล่าวคือได้แนวทางในการพัฒนาผู้เรียน ไม่ว่าจะเป็นด้านกระบวนการทำงานเป็นระบบ การสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองอย่างมีความหมาย และได้แนวคิดวิธีการในการแก้ปัญหาของนักเรียน เพื่อเป็นประโยชน์ในการเรียนรู้ครั้งต่อไป

3. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้เกี่ยวข้องและผู้สนใจในการนำกระบวนการไปประยุกต์ใช้การพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ เป็นสื่อสารสนเทศ สำหรับครูผู้สอนและผู้เกี่ยวข้อง สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการศึกษา ค้นคว้าวิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป อีกทั้งยังไปปรับใช้กับวิชาอื่น ๆ ได้อีกด้วย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านโนนปอแดง และโรงเรียนชุมชนบ้านหนองหิน จำนวน 150 คน จาก 4 ห้องเรียน ซึ่งแต่ละห้องได้จัดชั้นเรียนแบบคละความรู้ความสามารถ

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนบ้านโนนปอแดง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 จำนวน 29 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสอบถามนักเรียนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาประวัติศาสตร์ โดยจัดทำแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ 2) แบบสัมภาษณ์ครูและนักเรียน 3) แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียนในชั้นเรียน 4) แผนการจัดการเรียนรู้โดยผสานแนวคิดวิจัยเป็นฐานประกอบกลุ่มร่วมมือ วิชาประวัติศาสตร์ จำนวน 8 แผน ๆ ละ 2 ชั่วโมง รวมเวลาเรียน 16 ชั่วโมง 5) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 25 ข้อ 6) แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นแบบทดสอบชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 25 ข้อ และวัดภาคปฏิบัติ เป็นชนิดข้อสอบแบบอัตนัย จำนวน 1 ข้อ และ 7) คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล 1) วิเคราะห์คุณภาพกระบวนการจัดการเรียนรู้ ด้วยการการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนผลการประเมินคุณภาพและความเหมาะสมของการจัดการเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน 2) วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ ตามเกณฑ์ 75/75 จากคะแนนผลการเรียนระหว่างเรียน และคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียน 3) วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยคะแนนการนำตนเองในการเรียนรู้ ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างก่อนเรียนและหลังเรียน เพื่อนำมาเปรียบเทียบโดยการทดสอบความแตกต่างด้วย t-test (Dependent Samples) 4) วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยคะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างก่อนเรียนและหลังเรียน เพื่อนำมาเปรียบเทียบโดยการทดสอบความแตกต่างด้วย t-test (Dependent Samples)

ขั้นตอนการวิจัย ใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (R & D) ซึ่งแบ่งได้เป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ประชากร กล่าวคือการนำข้อมูลที่ปรากฏผลจากการศึกษาวิเคราะห์ในเบื้องต้น มาออกแบบกระบวนการเรียนรู้ให้ได้ว่าละเอียดขั้นตอนกิจกรรมการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ระยะที่ 2 กลุ่มตัวอย่าง นำกระบวนการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ โดยผสานแนวคิดการวิจัยเป็นฐานประกอบกลุ่มร่วมมือ เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการนำตนเองในการเรียนรู้ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

ไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านโนนโปแตง ห้อง 3/1 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 29 คน และนำผลการทดลองใช้ (Try Out) ในประเด็นที่เกี่ยวข้องมาปรับปรุงแก้ไขให้มีความชัดเจน และเหมาะสมยิ่งขึ้น

ระยะที่ 3 กลุ่มเป้าหมาย นำกระบวนการเรียนรู้ไปใช้กับนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ และเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ด้านการส่งเสริมคุณลักษณะการนำตนเองในการเรียนรู้ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน ระหว่างก่อนและหลังการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้ โดยผสานแนวทางการวิจัยเป็นฐานประกอบกลุ่มร่วมมือ วิชาประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งประกอบไปด้วยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/2 ที่เลือกโดยการสุ่มแบบกลุ่ม จำนวน 29 คน

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยการพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยผสานแนวทางการวิจัยเป็นฐานประกอบกลุ่มร่วมมือ วิชาประวัติศาสตร์ เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการนำตนเองในการเรียนรู้และการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สรุปผลได้ดังนี้

1. การพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยผสานแนวคิดวิจัยเป็นฐานประกอบกลุ่มร่วมมือ วิชาประวัติศาสตร์ เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการนำตนเองในการเรียนรู้และการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขึ้นเผชิญสถานการณ์และเหตุการณ์ในบทเรียน 2) ขึ้นวิเคราะห์ความเชื่อด้วยประสบการณ์พื้นฐาน 3) ขึ้นอ้างอิงและเสนอข้อโต้แย้ง 4) ขึ้นยอมรับและลงความเห็นในความเชื่อ 5) ขึ้นสรุปและนำไปใช้ ซึ่งมีผลการประเมินคุณภาพและความเหมาะสมของผู้เชี่ยวชาญ มีค่าเฉลี่ยแผนตั้งแต่ 4.45–4.68 และค่าเฉลี่ยโดยรวม เท่ากับ 4.54

2. ผลการจัดการเรียนรู้โดยผสานแนวทางการวิจัยเป็นฐานประกอบกลุ่มร่วมมือ วิชาประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปรากฏดังนี้

2.1 การจัดการเรียนรู้โดยผสานแนวทางการวิจัยเป็นฐานประกอบกลุ่มร่วมมือ วิชาประวัติศาสตร์ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.01/84.65 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 75/75

2.2 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยผสานแนวทางการวิจัยเป็นฐานประกอบกลุ่มร่วมมือ วิชาประวัติศาสตร์ มีการนำตนเองในการเรียนรู้หลังเรียน ($\bar{X}$ = 67.04) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X}$ = 54.49) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยผสานแนวทางการวิจัยเป็นฐานประกอบกลุ่มร่วมมือ วิชาประวัติศาสตร์ มีความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียน ($\bar{X}$ = 33.87) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X}$ = 27.66) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

1. การพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยผสานแนวทางการวิจัยเป็นฐานประกอบกลุ่มร่วมมือ วิชาประวัติศาสตร์ เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะการนำตนเองในการเรียนรู้ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผ่านกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบการวิจัยครั้งนี้ พบว่า กระบวนการเรียนรู้ดังกล่าวมีคุณภาพและมีความเหมาะสมสำหรับนำไปใช้เพื่อการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาประวัติศาสตร์กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งผลการประเมินในรายงานการเรียนรู้มีระดับมากถึงมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.45–4.68 และผลการประเมินโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.54 และการที่มีผลวิจัยปรากฏเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้อยู่บนพื้นฐานแนวคิดที่ช่วยกระตุ้นคุณลักษณะการนำตนเองและการใช้การคิดอย่างมีวิจารณญาณเกิดการรับความรู้ทุก ๆ ด้านแบบองค์รวม ในลักษณะการเชื่อมโยงอย่างบูรณาการให้เกิดองค์ความรู้

แก่ผู้เรียนอย่างเข้าใจ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Shapiro (2006, อ้างถึงใน นิราศ จันทรจิตร 2553 : 297) นำไปสู่การปฏิบัติด้วยวิธีการใดวิธีการหนึ่ง สำหรับเชื่อมโยงให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหาบทเรียนเพิ่มขึ้น และมีความลึกซึ้งและอยู่คงทนมากขึ้น (ทิตนา แคมมณี 2553 : 282-284)

2. การพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยผสมผสานแนวคิดวิจัยเป็นฐานประกอบกลุ่มร่วมมือ วิชาประวัติศาสตร์ เพื่อสร้างเสริมคุณลักษณะการนำตนเองในการเรียนรู้และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.01/84.65 สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 75/75 ที่ปรากฏผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ เนื่องมาจากการจัดทำแผนการจัดการจัดการเรียนรู้อตามแนวคิดวิจัยเป็นฐานประกอบกลุ่มร่วมมือ วิชา ประวัติศาสตร์ในครั้งนี้ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ใช้ปัญญาช่วยในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อเชื่อมโยง ไปสู่การปฏิบัติจริงอย่างหลากหลาย สอดคล้องกับสภาพจริง ความสามารถ ความสนใจ และความอยากรู้ของ ผู้เรียน สนับสนุนการเรียนรู้เนื้อหาใหม่ที่นำเสนอมากขึ้น (นิราศ จันทรจิตร 2553 : 294)

3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการจัดการเรียนรู้อโดยผสมผสานแนวคิดวิจัยเป็นฐาน ประกอบกลุ่มร่วมมือ วิชาประวัติศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่ปรากฏผลการวิจัยเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้อครั้งนี้มุ่งเน้นให้นักเรียนได้ ทบทวนความรู้เดิมเพื่อเชื่อมโยงไปสู่ความรู้ใหม่ สามารถซึมซับความรู้ และมีการจัดกระทำโดยตรงกับประสบการณ์ รวมทั้งกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนให้มีความตื่นตัว ตอบสนองด้วยความกระตือรือร้นอยู่ตลอดเวลา ช่วยให้จดจ่อ ในเงื่อนไขปัจจัยจากการกระทำด้วยตนเอง (วิลรัตน์ สุนทรโรจน์ 2550 : 66-67) และบูรณาการระหว่างความรู้เดิม ที่มีอยู่ก่อน กับประสบการณ์ที่ได้รับใหม่ ทำให้เกิดการคิดด้วยตนเอง (อมรวิชช นาคทรพร 2547 : 38)

ข้อเสนอแนะ

ควรพัฒนาการจัดการจัดการเรียนรู้อโดยการผสมผสานแนวคิดวิจัยเป็นฐานประกอบ กลุ่มร่วมมือ วิชาประวัติศาสตร์ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นกับวิธีอื่นให้หลากหลายอย่างต่อเนื่อง และควรนำแผนการจัดการจัดการ การเรียนรู้อไปทดลองกับนักเรียนหลาย ๆ กลุ่ม เพื่อจะได้ข้อสรุปผลการวิจัยได้อย่างกว้างขวางและมั่นใจมากยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลือจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉลอง พันธุ์จันทร์ ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร.ทัศนศิริพันธ์ สว่างบุญ กรรมการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิราศ จันทรจิตร ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ ดร.สุวิมล โพธิ์กลิ่น ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกมหาวิทยาลัยที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องอย่างดียิ่ง ตั้งแต่เริ่มต้น จนเสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

เอกสารอ้างอิง

ทิตนา แคมมณี. ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 13.

กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553.

นิราศ จันทรจิตร. การเรียนรู้ด้านการคิด. มหาสารคาม : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2553.

พิภพ สินธุพงษ์. การศึกษาสภาพการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา

และวัฒนธรรมของโรงเรียนนาร่อง และโรงเรียนเครือข่าย สังกัดกรมสามัญศึกษาในจังหวัด

ร้อยเอ็ด. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2546.

วิชัย วงษ์ใหญ่. กระบวนการทัศน์ใหม่ในการพัฒนาหลักสูตร. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2543.

วิลรัตน์ สุนทรโรจน์. นวัตกรรมตามแนวคิดแบบ Backward Design. กรุงเทพฯ : ช้างทอง, 2550.

ศิริชัย กาญจนวาสี. **ทฤษฎีการประเมิน**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.

อรนุช ภูมิเหล่าแจ้ง. “การพัฒนาครูด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานในโรงเรียนฟ้าแดดสูงยาง
วิทยาคาร,” **วารสารบริหารการศึกษาบวบัณฑิต**. 14, 2 (มกราคม-พฤษภาคม 2557) : 40-53.

